

خاطراتی چند از یار دیرین

• عزیزالله عطاردی قوچانی
محقق و کتابشناس

شاگردان خود در یک صف بنشینند و دوره ببیند، که یکی از ایام تلخ زندگی او نشستن در این کلاس‌ها بود.

بالاخره این ایام تلخ بر او گذشت و او می‌بایست پای درس شاگردان خود که عنوان استادی داشتند بنشیند و از شاگردان خود که گواهی دکترا به آنها داده بود برای خود گواهی دکترا بگیرد تا از مزایای آن استفاده کند و در ردیف استادان قرار گیرد و در صف استادان مدرک‌دار جای داشته باشد!

مرحوم سیدجلال‌الدین محدث رحمه الله علیه در یکی از روزهایی که در منزلش بودم به اینجانب فرمودند: روزی که قرار بود من از دکترای خود دفاع کنم، گروهی از اساتید عالی مقام مانند جلال‌الدین همائی، محمود شهبابی و بدیع‌الزمان فروزانفر در جلسه حضور داشتند. بعد از اینکه دکترای من تصویب گردید و همگان به من تبریک گفتند میرزا محمود شهبابی خراسانی استاد دانشکده حقوق نزد من آمد و فرمود: آقای محدث به شما تسلیت می‌گویم؟! بعد از سال‌ها تدریس در دانشکده و تألیف و تحقیق ده‌ها اثر علمی باید با شما این چنین رفتار شود و این مایه تأسف است. شرح حال آن استاد عزیز را در کتاب فرهنگ خراسان بخش طوس و مشهد مقدس مجلد ششم در مدخل (محدث ارموی) به مناسبت اینکه آن محقق عالی مقام در حوزه علمیه مشهد مقدس تحصیل نموده‌اند، آورده‌ام.

استاد محقق و دانشمند گرامی سیدجلال‌الدین محدث ارموی رضوان‌الله علیه از مولفان، علماء و فضلاء معاصر بودند که در رشته‌های متعددی در علوم و معارف اسلامی کار کردند و آثار بسیار ارزشمندی از خود به یادگار گذاشتند. مرحوم استاد سیدجلال‌الدین محدث از مردان کم نظیر عصر حاضر و از رجال پرکار زمان ما بود. او عمر گرانبه‌ای خود را در راه نشر علم و فضیلت و تألیف و تحقیق و تصحیح متون عربی و فارسی گذراند و گام‌های بسیار ارزشمندی در توسعه معارف برداشتند. خدمات علمی و دینی استاد سیدجلال‌الدین محدث ارموی مورد توجه علما و استادان حوزه‌های علمیه و مراکز فرهنگی و دانشگاه بود و همه رجال علم و ادب و فرهنگ و فضیلت کارهای علمی و تحقیقی او را می‌ستودند و از آثار او استفاده می‌نمودند.

نگارنده این سطور از سال ۱۳۳۵ با آن بزرگوار آشنا شد و از روش او در تصحیح متون بهره‌مند گردید. ایشان به عنوان دبیر دانشکده معقول و منقول انتخاب و استخدام گردید و در این دانشکده به تدریس پرداخت و مدیریت بخش خطی کتابخانه ملی ایران را هم همچنان در اختیار داشت و کارهای تحقیقی خود را ادامه می‌داد. پس از اینکه تفسیر جلاءالذهان معروف به تفسیر گازر از چاپ درآمد تهیه فهرستی جامع را از این تفسیر به اینجانب پیشنهاد فرمودند و ما موفق شدیم پنج جلد فهرست برای این کتاب ده جلدی تهیه نمائیم و به چاپ برسانیم.

استاد محقق سیدجلال‌الدین محدث در سال ۱۳۳۵ مرحوم محدث با عنوان دبیر دانشگاه در دانشکده معقول و منقول و سپس در دانشکده الهیات به تدریس مشغول شد، و در مقاطع لیسانس، فوق لیسانس و دکترا درس می‌داد، و صدها فارغ‌التحصیل از او استفاده کردند و از او کارنامه دکترا گرفتند در صورتی که خودش عنوان دبیری دانشگاه را داشت. بر طبق مقررات و قوانین دانشگاه چون دکترا نداشت حق ارتقاء به مقام استادی برای او نبود. از این رو تصمیم گرفت در سنین آخر عمر دکترا بگیرد، او هم ناگزیر گردید در کلاس درس دکترا همراه